

Klima- og miljødepartementet
seh@kld.dep.no

3. mai 2024

Innspill til ny styringsavtale med Enova

Vi viser til Klima- og miljødepartementets ønske om skriftlige innspill vedrørende ny avtale om forvaltningen av midlene fra Klima og energifondet i perioden 1/1-2025 til 31/12-2028.

Mesterhus er en av landets største boligbyggere og representerer 140 små og mellomstore byggmesterbedrifter over hele landet. I et normalår bygger våre forhandlere ca 1000 boliger, for det meste eneboliger, rekkehus og andre småhus i tre.

Mesterhusforhandlerne jobber også mye med renovering og ENØK, og i 2023 hadde vi en omsetning på ca NOK 2 MRD innen disse segmentene.

Mesterhus er en del av Mestergruppen, Nordens største bolig- og byggevarekonsern.

Må støtte varige, robuste tiltak – ikke kun umoden teknologi

Vi legger til grunn at regjeringen viderefører Norges mål om utslippskutt, økning i kraftproduksjon og elektrifisering av industri, transport med mer. Samtidig er Norge og Europas energi og sikkerhetssituasjon en ganske annen enn da den forrige avtalen mellom KMD og Enova ble inngått.

Det mest ukontroversielle tiltaket som vil bidra til å dekke noe av Norges behov for tilgang til elektrisk kraft er energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse. Dette er varige, robuste tiltak som i tillegg til å hindre forfall og riving av eksisterende bygg også reduserer belastningen på strømmettet. Denne frigjøringen av kraft i strømmettet foregår helt uten at strømmettet må bygges ut eller at ny kraft, kontroversiell eller ikke, må bygges ut. Ved tradisjonelle tiltak på bygningskroppen og tekniske systemer er man heller ikke avhengig av sol, vind eller nedbør etc slik man er ved produksjon av fornybar kraft. Redusert energibehov i bygningsmassen er derfor et ukontroversielt og stabilt tiltak som gir rask effekt og står seg over tid uansett varierende klimatiske forhold. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er dette også et sikkerhetspolitisk tiltak da godt isolerte og tette bygninger klarer seg med mye mindre brensel (ved) til fyring i oppvarmingsperioden av året ved eventuelle strømutfall.

Effekten av energieffektivisering av bygningsmassen er utredet svært mange ganger av blant annet Sintef og senest i forskningssenteret ZENs Rapport No. 50 - *Energisparepotensialet i bygg fram mot 2030 og 2050 – Hva koster det å halvere energibruken i bygningsmassen?*¹

Forskningssenteret anbefaler her at myndighetene innfører tilskudd som dekker 30–35 % av beregnet merkostnad for energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg. Dette er det nødvendige støttenivået som behøves for at tilskuddet skal ha utløsende effekt. I tillegg anbefales det at det settes klare mål som er langsiktige, konkrete, forpliktende og etterprøvbare, og som følges opp slik at tiltak og virkemidler kan justeres for å sikre at målene oppnås.

Det er dermed ikke behov for ytterligere utredninger før avtalen mellom KMD og Enova endres på dette punktet.

¹ <https://sintef.brage.unit.no/sintef-xmlui/handle/11250/3083980>

Vi anmoder derfor om at avtalens punkt 4 – «Delmål» utvides til å spesifikt omfatte:

c. energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse.

Enovas skal med sin aktivitet bidra til energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse med tradisjonell og velutprøvd teknologi og metoder. Støtte og tilskuddsordninger skal justeres slik at de til enhver tid dekker minst 35% av beregnet merkostnad for energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg.

Enovatilskuddet må omorganiseres og reguleres ihht byggekostnader

Enovatilskuddet til helhetlig oppgradering av bygningskroppen og andre velutprøvede tradisjonelle tiltak monner ikke og krever for mange tiltak utført samtidig eller over en 2 års periode. Kun de som allerede har større privatøkonomisk handlingsrom har mulighet til å oppfylle kravene som stilles og støttebeløpene er for lave til å gi en økonomisk motivasjon. De som sitter med de dårligste boligene, energimerke F og G, er gjerne de som ikke har økonomi til å sette de i stand på egenhånd.

Avtalens punkt 6 – rammer for virkemidlene, sier idag blant annet:

Virkemidlene skal utformes med sikte på å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert.

Enovas støttebeløp utgjør maks 7-8% av en helhetlig oppgradering av en typisk enebolig fra 1970-tallet og andelen er synkende fordi støttebeløpene ikke er regulert i takt med byggekostnadene siden innføringen av ordningen i 2016.

100.000 kroner i byggekostnader januar 2016 (Enebolig av tre - tømring og snekring, SSB)² ville i mars 2024 ha vært 151 638 kroner. Støttenivået fra Enova er uendret siden 2016. Et justert støttenivå ihht økte byggekostnader er uansett altfor lite til at det monner i en helhetlig oppgradering av boligen. Tradisjonelle tiltak som etterisolering, nye vinduer, ventilasjon med mer blir i liten grad gjennomført fordi Enovatilskuddet er altfor lite til å virke tiltaksutløsende. Dette har vært påpekt i flere år.

Vi anmoder derfor om endring av avtalens punkt 6 – rammer for virkemidlene til å også omfatte:

Enova skal med sin aktivitet bidra til energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse med tradisjonell og velutprøvd teknologi og metoder. Støtte og tilskuddsordninger skal justeres slik at de til enhver tid dekker minst 35% av beregnet merkostnad for energieffektiviseringstiltak i eksisterende bygg slik at tilskuddsordningene har tiltaksutløsende effekt.

Faglig frihet

Det legges i avtalen til rette for stor faglig frihet for Enova til å utvikle virkemidler. Vi kan ikke se at denne faglige friheten har blitt benyttet til utformingen av nye eller forbedrede støtteprogrammer for energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse. Det kan virke som avtalens strenge fokus på senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon hemmer utviklingen av Enovas støtteordninger som fører til faktisk lavere belastning på strømmettet og energieffektivisering av eksisterende bygningsmasse.

Samtidig ser vi at fokuset på tidlig markedsintroduksjon ikke stemmer overens med samfunnets behov. Dette ble tydelig i 2021 da ordningen for støtte til solcelleanlegg ble strammet inn og støttebeløpene redusert, før den noen måneder senere ble kraftig forbedret

² <https://www.ssb.no/kalkulatorer/bkibol-kalkulator>

fordi politikerne gikk inn og detaljstyrte ENOVA gjennom statsbudsjettet.

For å få til en langsiktig og varig energieffektivisering, nedgang i bygningsmassens energibehov og frigjøring av kraft i strømmettet er det nødvendig at avtalen mellom KMD og Enova reflekterer dette gjennom endringene foreslått ovenfor. Det betyr en større fleksibilitet i antall tiltak som må utføres samtidig for å utløse støtte og at støttenivåene blir satt på et tiltaksutløsende nivå, det vil si 35% av beregnet merkostnad. Dette er basert på konklusjoner i ulike utredninger og forskningsrapporter.

Skal vi få til et krafttak for å redusere energiforbruket i Norske boliger med 16% innen 2030 haster det med kraftfulle tiltak. Dagens støtteordninger til etterisolering, skifte av vinduer og tak er bare en hyggelig bonus når jobben er gjort, men betyr ingenting når man skal ta en beslutning om å investere i ENØK tiltak. Til det er støttesatsene altfor lave. For å motivere norske boligeiere må nivået ligge på ca 1/3 av den totale renoveringskostnaden.

Med vennlig hilsen

Karl Arne Jespersen
Kjededirektør
Mesterhus Norge

Martin Strand
Teknisk Sjef
Mesterhus Norge